

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

den 26 mars 2015 *

”Begäran om förhandsavgörande — Tillnärmning av lagstiftning — Upphovsrätt och närstående rättigheter — Direktiv 2001/29/EG — Informationssamhället — Harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter — Artikel 3.2 — Direktsändning av ett idrottsevenemang på en webbplats”

I mål C-279/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Högsta domstolen (Sverige) genom beslut av den 15 maj 2013, som inkom till domstolen den 22 maj 2013, i målet

C More Entertainment AB

mot

Linus Sandberg,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Jürimäe samt domarna J. Malenovský (referent) och A. Prechal,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— C More Entertainment AB, genom P. Bratt och S. Feinsilber, advokater,

— Linus Sandberg, genom L. Häggström, advokat,

— Finlands regering, genom S. Hartikainen, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom J. Enegren och J. Samnadda, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: svenska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, s. 10).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan C More Entertainment AB (nedan kallat C More Entertainment) och Linus Sandberg. Målet har sin grund i att Linus Sandberg har publicerat klickbara länkar på en webbplats genom vilka internetanvändare kan få tillgång till direktsändningar, på en annan webbplats, av ishockeymatcher utan att behöva erlägga den betalning som den som driver den andra webbplatsen begär för sådan tillgång.

Tillämpliga bestämmelser

Direktiv 2001/29

- 3 I skälen 1, 7, 20, 23 och 25 i direktiv 2001/29 anges följande:

”(1) I [EG-]fördraget föreskrivs upprättandet av en inre marknad och inrättandet av ett system som säkerställer att konkurrensen på den inre marknaden inte snedvrids. En harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om upphovsrätt och närstående rättigheter bidrar till att uppnå dessa mål.

...

- (7) Den gemenskapsrättsliga ramen för skyddet av upphovsrätt och närstående rättigheter måste därför även anpassas och kompletteras i den utsträckning som krävs för att den inre marknaden skall fungera väl. Därför bör sådana nationella bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter anpassas, vilka skiljer sig avsevärt åt mellan medlemsstaterna eller vilka skapar rättslig oklarhet till hinder för en väl fungerande inre marknad och en sund utveckling av informationssamhället i Europa, vidare bör inkonsekventa nationella åtgärder med anledning av den tekniska utvecklingen undvikas, medan däremot skillnader som inte har några negativa effekter på den inre marknadens funktion inte behöver avlägsnas eller förebyggas.

...

- (20) Detta direktiv bygger på de principer och regler som redan fastlagts genom de direktiv som nu är i kraft på området, särskilt [rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området (EGT L 346, s. 61), i dess lydelse enligt direktiv 93/98/EEG av den 29 oktober 1993 om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter (EGT L 290, s. 9; svensk specialutgåva, område 13, volym 25, s. 75) (nedan kallat direktiv 92/100)], samt utvecklar och sätter in dem i ett sammanhang, nämligen informationssamhället. Bestämmelserna i detta direktiv bör inte påverka bestämmelserna i de direktiven, om inte annat föreskrivs i detta direktiv.

...

(23) I detta direktiv bör upphovsmannens rätt till överföring till allmänheten harmoniseras ytterligare. Denna rätt bör förstås i vid mening och omfatta all överföring till allmänheten som inte är närvarande på den plats varifrån överföringen sker. Denna rätt bör omfatta all sådan sändning eller vidare-sändning av ett verk till allmänheten på trådbunden eller trådlös väg, inklusive radio- och televisionssändningar. Denna rätt omfattar inga andra åtgärder.

...

(25) De rättsliga oklarheterna i fråga om nivån och arten av skydd för handlingar som består av tillhandahållande på begäran via nät av upphovsrättsligt skyddade verk och alster som skyddas av närstående rättigheter bör lösas genom bestämmelser om harmoniserat skydd på gemenskapsnivå. Det bör klargöras att alla rättsinnehavare som erkänns i detta direktiv har ensamrätt att göra upphovsrättsligt skyddade verk och andra alster tillgängliga för allmänheten genom interaktiva tillhandahållanden på beställning. Sådant interaktivt tillhandahållande på begäran utmärks av att enskilda personer kan få tillgång till dem på en plats och vid en tidpunkt som de bestämmer individuellt.”

4 Artikel 1 i direktiv 2001/29 har rubriken ”Tillämpningsområde”. I artikel 1.2 föreskrivs följande:

”Med undantag av de fall som anges i artikel 11 skall detta direktiv inte på något sätt påverka befintliga gemenskapsbestämmelser om

...

b) uthyrnings- och utlåningsrättigheter samt vissa upphovsrätter, närstående rättigheter på immaterialrättens område,

...”

5 I artikel 3 i direktiv 2001/29, med rubriken ”Rätten till överföring av verk till allmänheten och rätten att göra andra alster tillgängliga för allmänheten”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall ge upphovsmän en ensamrätt att tillåta eller förbjuda varje överföring till allmänheten av deras verk, på trådbunden eller trådlös väg, inbegripet att verken görs tillgängliga för allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dessa verk från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

2. Medlemsstaterna skall ge ensamrätt att tillåta eller förbjuda tillgängliggörandet för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer,

...

d) för radio- och televisionsföretag: av upptagningar av deras sändningar, trådöverförda såväl som luftburna, inklusive kabel- och satellitsändningar.”

Direktiv 2006/115/EG

6 Direktiv 92/100, som var i kraft när direktiv 2001/29 antogs, upphävdes och ersattes av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/115/EG av den 12 december 2006 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter (EUT L 376, s. 28). Direktiv 2006/115 är en kodifiering av direktiv 92/100 och bestämmelserna i det direktivet har i princip oförändrade överförts till direktiv 2006/115.

7 I skäl 16 i direktiv 2006/115 anges följande:

”Medlemsstaterna bör ha rätt att föreskriva mera långtgående skydd för innehavare av närstående rättigheter än det som föreskrivs i detta direktiv i fråga om radio- och TV-utsändning och återgivning för allmänheten [överföring till allmänheten].”

8 Artikel 8 i direktiv 2006/115 har rubriken ”Radio- och TV-utsändning och återgivning för allmänheten [överföring till allmänheten]”. I artikel 8.3 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att radio- och TV-företag har ensamrätt att medge eller förbjuda trådlös återutsändning av sina trådlösa utsändningar liksom återgivning för allmänheten [överföring till allmänheten] av sina utsändningar om sådan återgivning [överföring] sker på platser till vilka allmänheten har tillträde mot erläggande av inträdesavgift.”

9 I artikel 12 i direktiv 2006/115, med rubriken ”Förhållandet mellan upphovsrätt och upphovsrätten närstående rättigheter”, föreskrivs följande:

”Skyddet för upphovsrätten närstående rättigheter enligt detta direktiv får inte inskränka eller på något sätt påverka skyddet för upphovsrätten.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

10 C More Entertainment är en betal-TV-kanal som bland annat direktsänder ishockeymatcher på sin webbplats, mot betalning.

11 Hösten 2007 sände C More Entertainment på sin webbplats ett antal ishockeymatcher. Bolaget sålde rätten att se sändningarna för 89 kronor per match.

12 Linus Sandberg lade på sin webbplats ut länkar som gjorde det möjligt att kringgå den betalvägg som satts upp av C More Entertainment för att skydda sändningarna. Genom länkarna kunde internetanvändare, utan att erlægga betalning, få tillgång till C More Entertainments direktsändningar av två ishockeymatcher, vilka ägde rum den 20 oktober respektive den 1 november 2007.

13 Innan den första matchen sändes hade C More Entertainment tagit kontakt med Linus Sandberg per telefon och uppmanat honom att ta bort länkarna från sin webbplats, vilket han motsatte sig. Därefter underrättade C More Entertainment skriftligen Linus Sandberg om att bolaget ansåg att han gjorde intrång i dess rättigheter.

14 I samband med sändningen av den andra matchen försåg C More Entertainment sändningen med ett tekniskt skydd, vilket gjorde att det inte längre gick att se matchen via den länk som Linus Sandberg hade lagt ut på sin webbplats.

15 Linus Sandberg åtalades vid Hudiksvalls tingsrätt för brott mot lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). I dom av den 10 november 2010 fann tingsrätten att C More Entertainment var innehavare av upphovsrätten till de aktuella sändningarna och att Linus Sandberg hade gjort sig skyldig till intrång i bolagets upphovsrätt. Påföljden bestämdes till dagsböter. Linus Sandberg förpliktades även att betala skadestånd till C More Entertainment.

16 Både Linus Sandberg och C More Entertainment överklagade tingsrättens dom till Hovrätten för Nedre Norrland.

- 17 I dom av den 20 juni 2011 fann hovrätten vid prövningen av de aktuella sändningarna att ingen del av kommentatorernas, kameramännens eller bildproducenternas arbeten tagen för sig eller flera eller alla dessa delar sammantagna uppnådde den originalitet som krävs för upphovsrättsligt skydd. Enligt hovrätten kunde C More Entertainment således inte anses vara innehavare av upphovsrätt. Däremot fann hovrätten att bolaget kunde anses vara innehavare av närstående rättigheter och att Linus Sandberg hade gjort intrång i dessa. Hovrätten dömde honom därför till dagsböter, till ett belopp som var högre än det som tingsrätten bestämt. Skadeståndet till C More Entertainment sattes dock ned något.
- 18 C More Entertainment överklagade hovrättens dom till Högsta domstolen och yrkade att den skulle fastställa att bolaget är innehavare av upphovsrätt. Vidare yrkade C More Entertainment att Högsta domstolen skulle förplikta Linus Sandberg att betala hela det belopp som bolaget yrkat avseende ersättning och skadestånd.
- 19 Enligt Högsta domstolen framgår det varken av lydelsen i direktiv 2001/29 eller av EU-domstolens praxis att anordnande av en klickbar länk på en webbplats utgör en överföring till allmänheten. Den anser vidare att upphovsrättslagen föreskriver mer omfattande närstående rättigheter än dem som anges i artikel 3.2 i direktiv 2001/29. Till skillnad från den bestämmelsen är skyddet enligt svensk rätt nämligen inte begränsat till tillgängliggöranden "on demand". Mot denna bakgrund beslutade Högsta domstolen att vilandeförklara målet och att ställa fem tolkningsfrågor till EU-domstolen.
- 20 EU-domstolens kansli översände genom skrivelse av den 26 mars 2014 till Högsta domstolen en kopia av domen Svensson m.fl. (C-466/12, EU:C:2014:76), i vilken domstolen prövade en rad frågor angående huruvida anordnande av en klickbar länk på en webbplats kan anses utgöra överföring till allmänheten. I skrivelsen ombads Högsta domstolen att meddela huruvida den, mot bakgrund av nämnda dom, önskade vidhålla sin begäran om förhandsavgörande.
- 21 Genom beslut av den 20 oktober 2014 återkallade Högsta domstolen tolkningsfrågorna 1–4 och vidhöll endast fråga 5, som har följande lydelse:

"Får medlemsstaterna föreskriva en mer omfattande ensamrätt för rättighetshavaren genom att låta överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än de som anges i artikel 3.2 i [direktiv 2001/29]?"

Prövning av tolkningsfrågan

- 22 Det framgår av de handlingar som getts in till EU-domstolen att målet vid Högsta domstolen rör anordnande av länkar på en webbplats, vilka gör det möjligt för internetanvändare att på ett TV-företags webbplats få tillgång till direktsändningar av ishockeymatcher utan att behöva erlagga den betalning som nämnda företag begär för sådan tillgång. Mot denna bakgrund ska Högsta domstolens fråga förstås på så sätt att den har ställts för att få klarhet i huruvida artikel 3.2 i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som innebär att ensamrätten för de radio- och TV-företag som avses i artikel 3.2 d i direktivet utvidgas till sådana överföringar till allmänheten som direktsändningar av idrottsevenemang på internet – såsom dem i det nationella målet – skulle kunna utgöra.
- 23 Domstolen konstaterar inledningsvis att enligt artikel 3.2 d i direktiv 2001/29 ska medlemsstaterna ge radio- och TV-företag ensamrätt att tillåta eller förbjuda tillgängliggörande för allmänheten av upptagningar av deras utsändningar som sker på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

- 24 För det första framgår det av lydelsen i artikel 3.1 i direktiv 2001/29, särskilt formuleringen ”varje överföring till allmänheten ... inbegripet [tillgängliggörande] för allmänheten”, att begreppet ”tillgängliggörande för allmänheten”, vilket även används i artikel 3.2 i direktivet, ingår i det vidare begreppet ”överföring till allmänheten”.
- 25 För det andra följer det av artikel 3.2 i direktivet att ett förfogande måste uppfylla båda de villkor som anges i den bestämmelsen för att det ska anses utgöra ett tillgängliggörande för allmänheten, i den mening som avses i artikel 3. Dessa villkor är att den aktuella publiken ska kunna ta del av alstret både från den plats och vid den tidpunkt som var och en väljer själv.
- 26 Det framgår nämligen av motiveringen till kommissionens förslag till direktiv 2001/29 av den 10 december 1997 (KOM(97) 628) – liksom av skäl 25 i direktivet – att begreppet ”tillgängliggörande för allmänheten”, i den mening som avses i artikel 3 i direktivet, avser ”interaktiva tillhandahållanden på beställning”, vilka utmärks just av att enskilda personer kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer (se, för ett liknande resonemang, dom SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, punkt 59).
- 27 Detta är emellertid inte fallet med program som direktsänds på internet, som de som är aktuella i det nationella målet.
- 28 Högsta domstolen vill ändå få klarhet i huruvida artikel 3.2 i direktiv 2001/29 ska tolkas på så sätt att den utgör hinder mot att medlemsstaterna ger radio- och TV-företag, som avses i artikel 3.2 d i direktivet, en ensamrätt även med avseende på förfoganden som – likt dem i det nationella målet – skulle kunna anses utgöra överföring till allmänheten, men som inte utgör ett tillgängliggörande för allmänheten av upptagningar av deras sändningar som sker på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.
- 29 I det avseendet konstaterar domstolen att såsom följer av skäl 7 i direktiv 2001/29, är det mål som eftersträvas med direktivet att genomföra en harmonisering av upphovsrätt och närstående rättigheter enbart i den utsträckning som krävs för att den inre marknaden ska fungera väl. Det framgår nämligen av nämnda skäl att direktivet inte syftar till att avlägsna eller förebygga skillnader mellan de nationella lagstiftningarna som inte har några negativa effekter på den inre marknadens funktion. Unionslagstiftaren har således, vilket även framgår av direktivets titel, endast genomfört en partiell harmonisering av upphovsrätt och närstående rättigheter.
- 30 Det följer av skälen 23 och 25 i direktivet att unionslagstiftarens avsikt har varit att harmonisera upphovsmannens rätt till överföring till allmänheten ytterligare och att undanröja de rättsliga oklarheterna i fråga om nivån och arten av skydd för förfoganden i form av tillhandahållande på beställning samt att införa ett harmoniserat skydd på unionsnivå för denna typ av förfogande.
- 31 Däremot framgår det varken av artikel 3.2 eller av någon annan bestämmelse i direktiv 2001/29 att unionslagstiftaren har velat harmonisera och därmed förebygga eller avlägsna eventuella skillnader mellan de nationella lagstiftningarna när det gäller arten och omfattningen av det skydd som medlemsstaterna skulle kunna ge de rättsinnehavare som avses i artikel 3.2 d i direktivet, med avseende på vissa förfoganden, vilka – i likhet med de förfoganden som är aktuella i det nationella målet – inte uttryckligen avses i den bestämmelsen.
- 32 I skäl 20 i direktiv 2001/29 anges dessutom att direktivet bygger på de principer och regler som redan fastlagts genom de direktiv som då var i kraft på immaterialrättsområdet, såsom direktiv 92/100 (se, för ett liknande resonemang, dom Football Association Premier League m.fl., C-403/08 och C-429/08, EU:C:2011:631, punkt 187).

- 33 Det framgår nämligen av skäl 16 i direktiv 2006/115, som har ersatt direktiv 92/100, att medlemsstaterna bör ha rätt att föreskriva ett mer långtgående skydd för innehavare av närstående rättigheter än det som föreskrivs i direktiv 2006/115 i fråga om radio- och TV-utsändning och överföring till allmänheten.
- 34 I artikel 8 i direktiv 2006/115, med rubriken ”Radio- och TV-utsändning och återgivning för allmänheten [överföring till allmänheten]”, anges i punkt 3 att medlemsstaterna ska föreskriva att radio- och TV-företag har ensamrätt att tillåta eller förbjuda trådlös återutsändning av deras trådlösa utsändningar liksom överföring till allmänheten av deras utsändningar om sådan överföring sker på platser till vilka allmänheten har tillträde mot erläggande av inträdesavgift.
- 35 Det kan därmed konstateras att direktiv 2006/115 ger medlemsstaterna rätt att i fråga om radio- och TV-företags utsändningar och överföringar till allmänheten av program föreskriva ett mer långtgående skydd än det skydd som måste införas enligt artikel 8.3 i direktivet. En sådan rätt innebär att medlemsstaterna får föreskriva att radio- och TV-företag har ensamrätt att tillåta eller förbjuda överföring till allmänheten av deras program som sker under förutsättningar som skiljer sig från dem som anges i artikel 8.3, i synnerhet överföring av program som enskilda kan få tillgång till från en plats som de själva väljer. Såsom föreskrivs i artikel 12 i direktiv 2006/115 får dock en sådan ensamrätt inte på något sätt påverka skyddet för upphovsrätten.
- 36 Av detta följer att artikel 3.2 i direktiv 2001/29 ska tolkas på så sätt att den inte påverkar den nyss nämnda rätt som tillkommer medlemsstaterna enligt artikel 8.3 i direktiv 2006/115, jämförd med skäl 16 i detsamma, att ge radio- och TV-företag ensamrätt att tillåta eller förbjuda överföring till allmänheten av deras program, under förutsättning att ett sådant skydd inte påverkar skyddet för upphovsrätten.
- 37 Mot bakgrund av det ovan anförda ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Artikel 3.2 i direktiv 2001/29 ska tolkas på så sätt att den inte utgör hinder för en nationell lagstiftning som innebär att ensamrätten för de radio- och TV-företag som avses i artikel 3.2 d i direktivet utvidgas till sådana överföringar till allmänheten som direktsändningar av idrottsevenemang på internet – såsom dem i det nationella målet – skulle kunna utgöra. Detta gäller dock under förutsättning att en sådan utvidgning inte påverkar skyddet för upphovsrätten.

Rättegångskostnader

- 38 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

Artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ska tolkas på så sätt att den inte utgör hinder för en nationell lagstiftning som innebär att ensamrätten för de radio- och televisionsföretag som avses i artikel 3.2 d i direktivet utvidgas till sådana överföringar till allmänheten som direktsändningar av idrottsevenemang på internet – såsom dem i det nationella målet – skulle kunna utgöra. Detta gäller dock under förutsättning att en sådan utvidgning inte påverkar skyddet för upphovsrätten.

Underskrifter